

Det indre øre

Jacob Tauris
Læge
Afdeling H

1

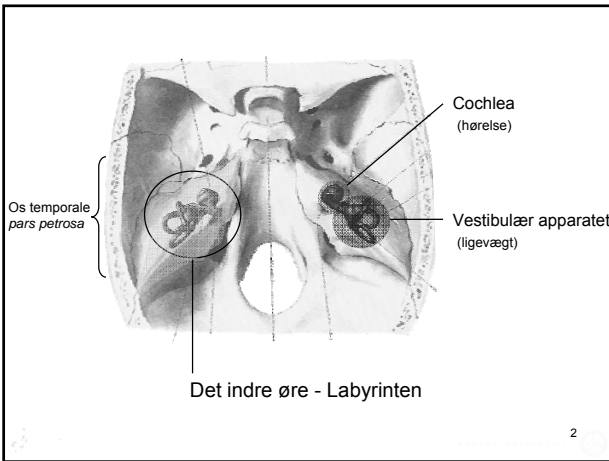

2

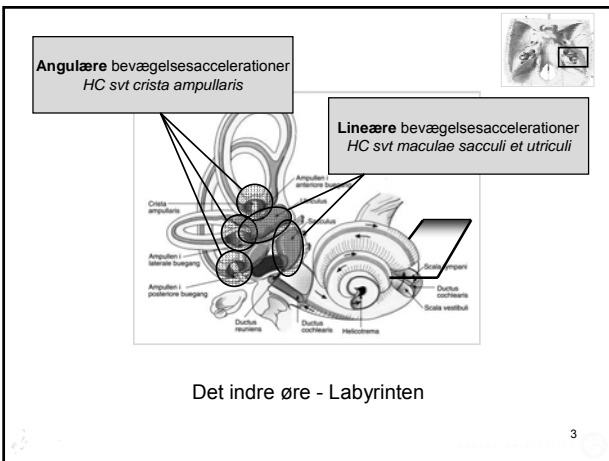

3

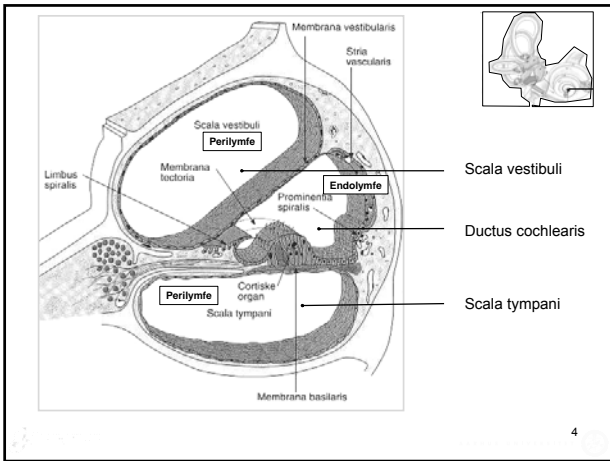

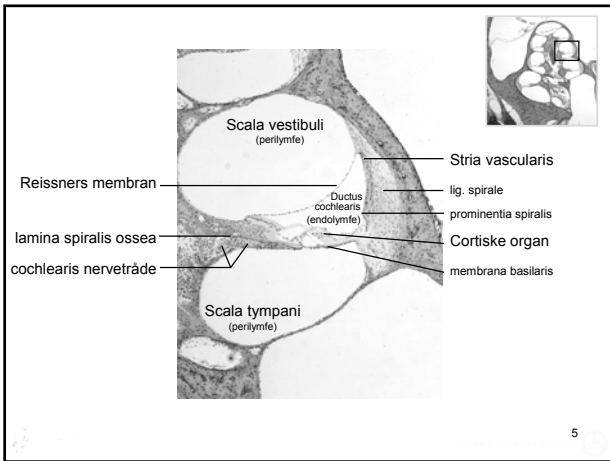

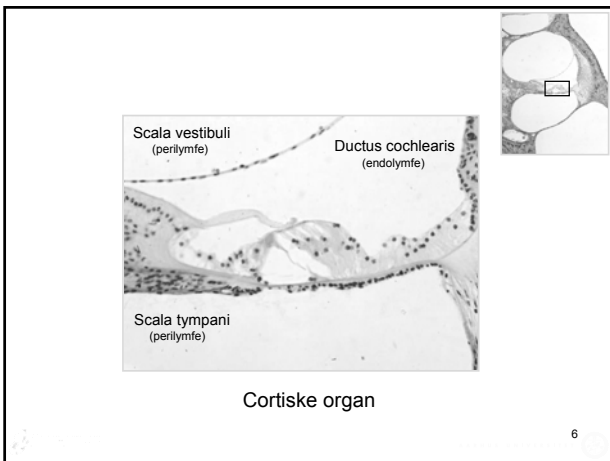

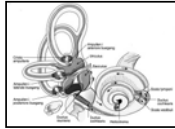
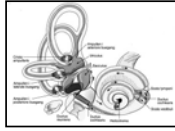

Symptomer på indre øre lidelse

- Akustiske symptomer
  - hørenedsættelse (perceptiv)
  - tinnitus
- Vestibulære symptomer
  - svimmelhed (balancetab)
  - nystagmus
  - trykkende fornemmelse i øret
  - vegetative symptomer (kvalme / opkastning)

7

Hørenedsættelse

Høretab:	Konduktivt (lydledning)	Perceptivt (sensori-neuralt)
Lokalisation:	øregang, trommehinde, mellemøre	cochlea, retrocochleært
Karakter:	kvantitativ (max 60dB)	kvantitativ + kvalitativt
Stemmegaffel:	Rinne: negativ (≥ 20 dB) Weber: lat. ipsilateralt	Rinne: positiv Weber: lat. kontralateralt
Audiometri:	luftledning ↓ (air-bone-gap) Ingen DL	luftledning + benledning ↓ cochleært: DL + recruitment retrococh.: DL ↑↑↑
Behandling:	kirurgi	høreapparat, cochlear implant

8

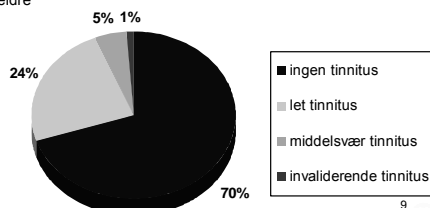

Tinnitus

- Tinnitus er en subjektiv fornemmelse af lyd, der savner et reelt grundlag i patientens omgivelser.
- Tinnitus er et meget hyppigt forekommende symptom i befolkningen
  - ofte højfrekvent tinnitus (max ved 4kHz): *pivende, hylende, brummende lyd*
  - ofte 5-10dB over høretærsklen
  - rammer især ældre

9

Tinnitus

Ætiologi: N. VIII + centrale baner: Acusticusneurinom, cerebral atherosklerose

Labyrinten (indre øre): HC degen. (alder, støj, ototoxica), Mb. Menière

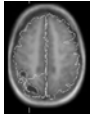
Øregang, mellemøre mv.: (Sjældnere): Cerumen, trommehinde perforation, knoglekædedefekt, otosklerose, næsebihulelidelser

→ Centrale hørefysiologi, systemfejl (jvnf. PETstudier) (aktivitet i: høre- /prefront. cortex, limbiske system)

Ledsagesympt: irritation, vrede, konc evne ↓, søvnprobl., depression hovedpine, fonofobi (lydovertølsomhed) => 50%.

Obj. tinnitus: Sjælden: Vaskulære malformationer (pulsierende) myoklonier, kæbeledsdisfunktion

Behandling: Mange tilbud *men* beskedent succes. TRT (tinnitus retraining therapy)

10

Svimmelhed

Svimmelhed inddeles i:

- Vestibulær svimmelhed (vertigo) - Altid bevægelsesillusion
  - perifer: labyrinten gyrotorisk ofte ledsag. høretab
  - central: N VIII + hjernestamme nautisk sjældnere høretab*
men N VI, VII, IX ↓
- Non-vestibulær svimmelhed - Ingen egentlig bevægelsesillusion
  - CNS: cerebellum, temporallap, ubestemt ataksi, bevidsthed ↓
øvrige CNS andre hypoxi symp.
  - Øvrige: hjerte, kar, lunger, øjne ubestemt hypoxi, bevidsthed ↓
synsforstyrrelser

*) Vigtig undtagelse: Processer i den cerebellopontine vinkel

11

Svimmelhed

Sådan skelner man klinisk (anamnestisk):

Vestibulær svimmelhed	><	Non-vestibulær svimmelhed
Opstået akut		Opstået gradvist (snigende)
Anfaldsvis forværring		Konstant tilstede
Vertigo (gyrotorisk / nautisk)		Ubestemt karakter
Vegetative symptomer (kvalme / opkast)		Ingen vegetative symptomer
Fuld bevidsthed		Bevidsthedstab
Oftest positionsudløst		Aldrig positionsudløst

12

Nystagmus

- Nystagmus er ufrivillige rytmiske øjenbevægelser, ofte i form af alternerende langsomme bevægelser i én retning med efterfølgende hurtige (korrigerende) bevægelser i modsatte retning.
- Nystagmus' retning angives efter den hurtige bevægelses retning (ulogisk)!
- Ved undersøgelse for nystagmus anvendes Bartels briller, som dels forstørrelser billedet af bulbus oculi og dels eliminerer patientens mulighed for at fiksere med øjnene (hvilket hæmmer en evt. vestibulær nystagmus).
- Nystagmus kan inddeles i følgende typer:
  1. Vestibulær nystagmus
  2. Okulær nystagmus
  3. Øvrige typer nystagmus

13

Nystagmus

1. Vestibulær nystagmus

- Spontan: *Uprovokeret tilstede*
- *perifer* (labyrinth): Forbigående, horisontal-rotatorisk, høj frekvens, lille amplitude, kraftig svimmelhed.
  - *central* (vest. kerner/baner): Langvarig, én retningskomponent, lav frekvens, stor amplitude, ingen / let svimmelhed
- Positionsnystagmus: *Optræder ved bestemte hovedpositioner*
- *perifer* (labyrinth): Latenstid, kortvarig, trætbar, + svimmelhed
  - *central* (vest. kerner/baner): Prompte, persisterer i samme hovedposition, reproducerbar (∞), ingen svimmelhed
Dix-Hallpikes undersøgelse !
- Blikretningsnystagmus:
- vertikalt udløst: Altid patologisk
  - sideblik udløst: Kun betydning ved sideforskel (= latent spontan)

14

Nystagmus

1. Vestibulær nystagmus - fortsat

- Pressorisk nystagmus: Labyrinthistel (Δ tryk i øregang => svimmelhed)
- Kalorisk nystagmus: } Ufysiologisk fremprovokeret nystagmus anvendt
Postrotatorisk nystagmus: } til undersøgelse af vestibulærfunktionen

2. Okulær nystagmus

- Fiksationsnystagmus: Tidligt erhvervet synsdefekt, ingen faseforskel
- Optokinetisk nystagmus: "Jernbane nystagmus" fysiologisk fænomen

3. Øvrige typer nystagmus

- Kongenit nystagmus: Arvelig - ukendt ætiologi, skiftende retning

15

Sygdomme i det indre øre

Ætiologi: Sygdomsenhed / lidelse

Genetisk: Arvelige sensori-neurale lidelser, *presbycusis* (alder)
 Infektiøs: Lues congenita, maternel rubella, morbilli, tussis, scarlatina, *labyrinthitis*, parotitis, epidemica, *neuritis vestibularis* (?)
 Traumatisk: Fraktur i pars petrosa ossis temporalis, commotio labyrinthi
 akustisk traumer (eksplosionstraumer, *støjtraumer*)
 Toksisk: Farmaka: thalidomid, AG, cisplatin, diuretika, acetylsalicylsyre etc.
 infektøstoksiske, alkohol, organiske opløsningsmidler, tobak etc.
 Vaskulær: "Sudden deafness"?, A. vertebralis-basilaris insufficiens
 Wallenberg syndrom,
 Immunologisk: Erythroblastosis foetalis, neuritis vestibularis?
 Autoimmun: "Sudden deafness" ?
 Idiopatisk: *Mb Ménière*, "Sudden deafness"
 Neurofysiologisk: Transportsyge
 Mekanisk: BPPV
 Neoplastisk: *Acusticusneurinom (vestibulært schwannom)* - *retrocochleært!*
 Psykisk: Psykogen hørenedsættelse, simulation

16

Presbycusis

Ætiologi: Aldersdegeneration af SG og Cortiske organ (asympt. debut ≥ 25 år)

Indicens: *Hyppigste perceptiv høretab!* - genetisk disp. spiller en rolle.

Symptomer: Høreproblemer ofte fra omkring 60-65 års alderen
 Perceptiv høretab sædvanligvis debutterende med diskanttab.
 Kvantitativt og kvalitativt høretab. Tiltagende DL med alderen pga.
 forandringer i de centrale hørebaner.

Obj Us: Norm. ØNH us.

Udredning: Otomikroskopi, stemmegaffelprøver, audiometri mv.

Dif. Diagn: Andre lidelser med perceptiv høretab.

Behandling: Audiologisk (høreapparater).

17

**Dobbelt-sidedt
perceptiv høretab**
Presbycusis!

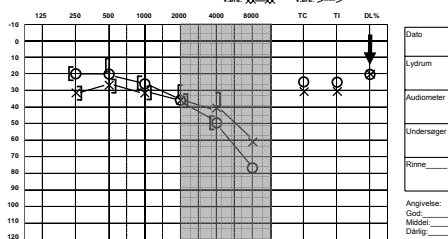
Århus Sygehus

Nr.

Luftledning: øst vest
 Vane: høj lav
 Ikke hørt:
 Maskering:

Knogleledning: øst vest
 Vane: høj lav
 Ikke hørt:
 Maskering:

Refleksstærskel
 For intraurale muskler
 Lyd i vane: øst vest
 Ingen refleks:

18

Støjtraumer

Ætiologi: Kraftig eller langvarig eksposition for skadelige akustiske input
 Indicens: *Meget hyppig tilstand!*
 - Knaldtraumer (soldater, jægere, skolebørn)
 - Arbejdsplads (maskinindustri, lufthavne, skibsværft etc)
 - Musik (unge, musikere)
 Symptomer: Hørenedsættelse (evt. asymptomatisk, ofte omkring 4000-6000kHz)
 tinnitus, klappornemmelse
 Obj. Us: Normal ØNH us. Evt. trommehinde perforation (knaldtraume)
 Udredning: Otomikroskopi, stemmelgaffelprøver, audiometri
 Dif. Diagn: Andre lidelser med perceptive høretab.
 Behandling: Audiologisk (høreapparater) – kan være svært => *Profylakse!*

19

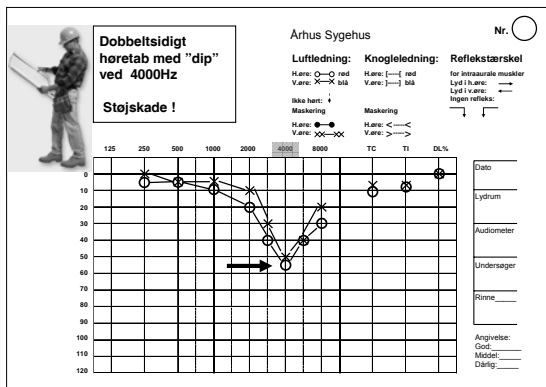

20

Mb Ménière

Ætiologi: Ukendt – *men* hydrops labyrinthi en væsentlig patogenetisk faktor
 Indicens: Ikke sjælden, ♀=♂, midaldrende, ingen genetisk komponent
 Symptomer: *Initialt: Anfaldsvis: Svimmelhed, tinnitus, høretab (bas/recruitment) kvalme/opkast, trykken i øret => Fuldstændig restitution*
Senere: Permanent: Høretab, tinnitus, kronisk usikkerhedsfølelse
 Roligere fase uden fuld restitution (40 % bilateral affektion)
 Obj. Us: Irritationsnystagmus (syge side) ved anfald
 Udredning: Audiometri, vestibulærapparats undersøgelse: kanalparese
 Dif. Diagn: Acusticusneurinom, HZV, labyrinthitis, traumatisk indre øre affektion
 a. vertebralis-basilaris insufficiens, Wallenberg syndrom.
 Behandling: Medicinsk, kirurgisk eller intratympanisk aminoglykosid.

21

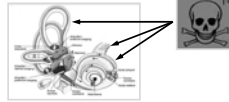

Ototoksiske farmaka

- Aminoglykosider | gentamycin, netilmicin, tobramycin, streptomycin, framycetin, dihydrostreptomycin, neomycin, kanamycin, amikain
- Makrolider
- Vancomycin
- Polypeptid ab.
- Cytostatika | cisplatin, carboplatin, Alpha-difluoromethylornithine (DMFO)
- Antireumatika
- Malariamidler
- Diuretika
- Industri produkter

25

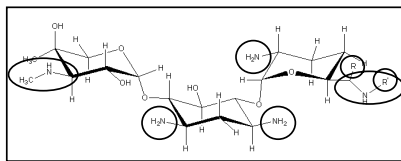

Ototoksiske farmaka

Aminoglykosider (AG) er blandt de mest anvendte antibiotika på verdensplan, men anvendelsen kompromitteres fortsat betydeligt af de *nefrotoksiske* og *ototoksiske* bivirkninger

MW: 300 – 600Da

- = glykosylgrupper
- = amino / guanidinogrupeer

26

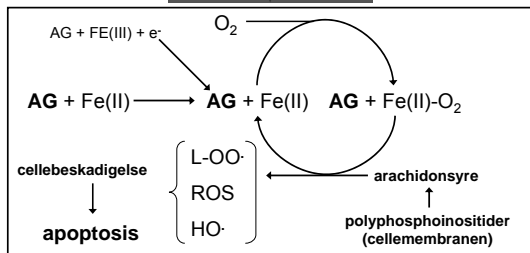
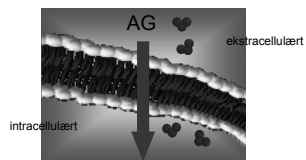

27

Acusticusneurinom

Definition: Benign langsomt voksende tumor udgået fra de Schwannske celler omkring N. vestibularis i eller nær porus acusticus internus

Ætiologi: Ukendt, men association med Neurofibromatosis Recklinhausen (eventuel bilateral tumor), mobiltelefon ?

Symptomer:

- **Akustiske:** Énsidigt langsomt prog. perceptivt høretab i diskanten, udtalt DL, ingen recruitment.
- **Vestibulære:** Tinnitus, svimmelhed
- **Øvrige:** ICP↑ (kvalme, opkast, hvp), cerebellare sympt., kranienerveudfald (N. intermedius*, V, VII).

Udredning: ABR: Forsinkelse Jewitt V tak >0.3ms – få falsk neg. Vest.app. us. (kanalparese), spinalvæske (prot↑), audiometri, MR

Dif. Diagn: Cerebellopontine vinkel: Meningeom, epidermoidcelle tumor
*) sensoriske / parasympatiske komponent af N VII.

28

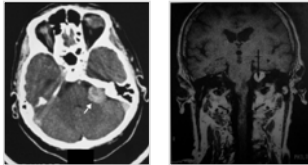
Acusticusneurinom

Behandling:

50 %: Ingen vækst:	Observation (gentagne MR)
40 %: Langsom vækst:	Tæt observation (gentagne MR)
10 %: Hurtig vækst:	Operation - kirurgisk - stereotaktisk stråle

Prognose:

Store tumores:	5-10 % mortalitet, ofte facialispause
Små tumores:	1-2 % mortalitet, sjæld. facialispause

29

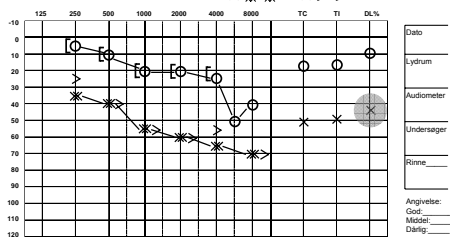
Asymmetrisk perceptivt høretab
Acusticus neurinom !

Århus Sygehus

Nr.

Luftledning: **Knogleledning:** **Reflekstærskel**

Høre: ○=○ ned Høre: □=□ ned For intraurale muskler
Vare: ○=○ bød Vare: □=□ bød Lyd i vare: —
Ikke høre: + Maskering Maskering Ingen refleks: —

30
